

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003330

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 07-08-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Холод Марія Володимирівна

2. Mariia Kholod

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7915-9935

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 281

Назва наукової спеціальності: Публічне управління та адміністрування

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Публічне управління та адміністрування

Дата захисту: 10-09-2025

Спеціальність за освітою: Мова і література (англійська)

Місце роботи здобувача: Одеський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493008

Місцезнаходження: вул. Канатна, буд. 99, Одеса, 65039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10654

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 43861328

Місцезнаходження: пр. Шевченка, буд. 1, Одеса, 65044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 43861328

Місцезнаходження: пр. Шевченка, буд. 1, Одеса, 65044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 82.13

Тема дисертації:

1. ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ
2. FORMATION AND IMPLEMENTATION OF STATE POLICY IN THE FIELD OF INCLUSIVE EDUCATION

Реферат:

1. Дослідження державної політики у сфері інклюзивної освіти є надзвичайно актуальним через триваючі реформи, необхідність забезпечити рівний доступ до якісної освіти для осіб з особливими освітніми потребами (ООП) та прагнення гармонізувати законодавство з міжнародними стандартами в контексті євроінтеграції України. Ключова проблема – розрив між задекларованими цілями та реальним впровадженням інклюзії. Це проявляється у формальному підході, неготовності закладів освіти та педагогів, а також у системних викликах: нестабільному фінансуванні, дефіциті кваліфікованих кадрів, слабкій міжвідомчій координації та архітектурній недоступності. Повномасштабна війна кардинально змінила контекст, спричинивши масове внутрішнє переміщення осіб з ООП, руйнування інфраструктури та поглибивши існуючі проблеми. Це доводить, що післявоєнне відновлення має бути спрямоване на побудову стійкої та адаптивної системи. Метою дисертаційного дослідження є визначення трендів вдосконалення механізмів формування та реалізації державної політики в сфері інклюзивної освіти і розроблення практичних рекомендацій для підвищення її ефективності. Відповідно до зазначеної мети в дисертації

поставлені і розв'язані такі наукові завдання: обґрунтувати сутність державної політики в сфері інклюзивної освіти як об'єкту публічного управління; уточнити категорійно-термінологічний апарат феномену інклюзії; розглянути законодавчо-правову базу врегулювання з питань інклюзивної освіти у контексті глобальних та національних викликів; узагальнити наукові підходи щодо аналізу державної політики з огляду на застосування у сфері інклюзивної освіти в Україні; дослідити світові моделі реалізації державної політики в сфері інклюзивної освіти, здійснити їх типологізацію, зокрема за рівнями інтеграції інклюзивних практик в суспільство, за практиками співпраці в сфері інклюзивної освіти; запропонувати періодизацію, зокрема - етапи сприйняття людей з ООП в українському суспільстві; проаналізувати стратегічні орієнтири публічного управління сферою інклюзивної освіти; запропонувати комплексний механізм реалізації державної політики у сфері інклюзивної освіти. Об'єкт дослідження – державна політика у сфері освіти. Предмет дослідження – механізми формування та реалізація державної політики у сфері інклюзивної освіти. Наукова новизна дослідження: Вперше: Запропоновано комплексну типологію світових моделей реалізації державної політики у сфері інклюзивної освіти, що враховує рівні інтеграції, практики співпраці та підходи до фінансування. Розроблено концептуальну модель комплексного механізму реалізації державної політики у сфері інклюзивної освіти в Україні. Модель інтегрує нормативно-правові, організаційні, фінансові, психолого-педагогічні та інформаційні механізми. Особливістю є впровадження таких інструментів, як кодекс практик інклюзивної освіти, єдина цифрова картка здобувача освіти, типові протоколи міжвідомчої взаємодії та Національна програма сертифікації з інклюзивного лідерства. Удосконалено: Визначення державної політики у сфері інклюзивної освіти як комплексної діяльності держінституцій, спрямованої на системну трансформацію освітнього простору. Категорійно-термінологічний апарат шляхом розмежування понять «сегрегація», «інтеграція» та «інклюзія», а також «особа з ООП» та «особа з інвалідністю», підкреслюючи ширше трактування ООП в Україні. Методологічні засади дослідження завдяки застосуванню комплексного міждисциплінарного підходу. Концепцію «інтегральної взаємодії» як ключового чинника ефективності політики, що передбачає динамічну систему відносин між усіма стейкхолдерами. Набули подальшого розвитку: обґрунтування трендів удосконалення реалізації державної політики у сфері інклюзивної освіти, зокрема в контексті євроінтеграційних прагнень України та викликів, спричинених повномасштабною війною; аналіз стратегічних орієнтирів публічного управління сферою інклюзивної освіти, з урахуванням положень Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання до 2029 року, та її операційних планів; тлумачення взаємозв'язку між інклюзією, безбар'єрністю та рівністю як послідовними етапами суспільних трансформацій, у межах чого підкреслено роль універсального дизайну як проактивного підходу до створення доступного середовища для всіх; періодизація розвитку інклюзивної освіти та суспільного сприйняття осіб з особливими освітніми потребами в Україні, виокремлюючи етапи від радянської сегрегаційної моделі до сучасної інклюзії в умовах реформ та війни. Встановлено, що державна політика у сфері інклюзивної освіти є складною, багатогранною та динамічною системою цілей, завдань, принципів, напрямів, механізмів та конкретних заходів, що розробляється та впроваджується широким колом суб'єктів публічного управління. Доведено, що успіх інклюзивної реформи залежить від побудови ефективної інтегральної взаємодії між усіма учасниками процесу.

2. The study of state policy in the field of inclusive education is extremely relevant given ongoing reforms, the necessity of ensuring equal access to quality education for individuals with special educational needs (SEN), and the aspiration to harmonise national legislation with international standards. This relevance is intensified by Ukraine's European integration aspirations, giving the study geopolitical significance. Ukraine's inclusive education policy suffers from a major gap between its goals and reality due to systemic issues like underfunding and staff shortages. The full-scale war has drastically worsened this crisis by displacing students, destroying infrastructure, and creating a new, larger group of people with special educational needs from trauma, demanding a more flexible and collaborative approach. The goal of the scientific work is to define trends for improving the mechanisms of formation and implementation of state policy in the field of inclusive education and to provide relevant recommendations for improving the implementation of state policy in the field of inclusive education. In accordance with this goal, the PhD thesis sets and solves the following scientific objectives (tasks): - to

substantiate the essence of state policy in the field of inclusive education as an object of public administration. - to clarify the categorical and terminological apparatus of the phenomenon of inclusion. - to review the legislative and legal framework for regulating inclusive education in the context of global and national challenges. - to generalize scientific approaches to analyzing state policy with a view to its application in the field of inclusive education in Ukraine. - to study global models for the implementation of state policy in the field of inclusive education, to typologize them, particularly by levels of integration of inclusive practices into society and by cooperation practices in the field of inclusive education. - to propose a periodization, specifically, the stages of perception of people with SEN in Ukrainian society. - to analyze the strategic guidelines for public administration in the field of inclusive education. - to propose a comprehensive mechanism for the implementation of state policy in the field of inclusive education. Object of study: state policy in the field of education. Subject of study: formation and implementation of state policy in the field of inclusive education. As a result of the conducted research, new scientific and practical results have been obtained: First-time contributions: A comprehensive typology of global models for implementing state policy in inclusive education has been proposed, which considers levels of integration, cooperation practices, and approaches to management and funding. A conceptual model for a comprehensive mechanism to implement state policy in inclusive education in Ukraine has been developed. This model integrates regulatory, organizational, financial, psychological, and informational mechanisms to ensure systemic implementation. A special feature is the introduction of tools such as: a code of inclusive practices, a unified digital learner card, protocols for interdepartmental interaction, a national certification program for inclusive leadership, and a system for monitoring qualitative indicators. Improved aspects: The definition of state policy in inclusive education has been refined as a complex state activity aimed at ensuring quality education for all through the systemic transformation of the educational space. The categorical apparatus has been improved by clearly distinguishing between «segregation,» «integration,» and «inclusion,» and between a «person with special educational needs» (SEN) and a «person with disability,» emphasizing the broader interpretation of SEN in Ukraine. The methodological foundations for researching state policy were advanced through a comprehensive interdisciplinary approach, and the concept of «integral interaction» was defined as a key factor in the effectiveness of policy implementation. Further developed aspects: Trends for improving the implementation of state policy have been substantiated, particularly considering Ukraine's European integration and the challenges of the full-scale war, with priority areas identified to increase effectiveness. An analysis of strategic guidelines highlighted the paradigm shift from PMPCs to IRCs. The relationship between inclusion, barrier-free access, and equality was elucidated, emphasizing universal design, and a periodization of the development of inclusive education in Ukraine was outlined. It has been established that state policy in the field of inclusive education is a complex, multifaceted and dynamic system of goals, objectives, principles, directions, mechanisms, and concrete measures developed and implemented by a wide range of public administration entities.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Zhukova I., Motuz T., Vatkovska M., Kholod M., Kurtakova H. Legal frameworks and state policy in education: a theoretical analysis. *Multidisciplinary Reviews*. 2024. Vol. 8. 2024spe072. URL: <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe072>

- Kolisnichenko N., Kholod M. Inclusive education within the frameworks of social inclusion: the challenges for public policy formation and realization. *Věda a perspektivy*. 2024. No. 10(41). URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-10\(41\)-41-51](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-10(41)-41-51)
- Колісніченко Н., Холод М. Сімейна (домашня) та інклюзивна освіта: досвід Великої Британії для України. *Національні інтереси України*. 2024. № 4(4). URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2024-4\(4\)-503-510](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2024-4(4)-503-510)
- Холод М., Колісніченко Н. Публічна політика з питань інклюзивних систем освіти: нормативно-правовий контекст міжнародної практики. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2024. № 31. С. 171–179. URL: <https://doi.org/10.35432/tisb312024308616>
- Колісніченко Н., Холод М. Механізми захисту та реалізації прав дітей з інвалідністю на освіту: пріоритет деінституалізації. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2023. № 27. С. 163–171. URL: <https://doi.org/10.35432/tisb272022316496>
- Титаренко Л., Холод М. Особливості публічної політики держави в умовах викликів війни. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2023. № 29. С. 131–139. URL: <https://doi.org/10.35432/tisb292023287859>
- Титаренко Л., Холод М. Публічне управління в контексті соціально-гуманітарного розвитку освітнього простору (в умовах війни). *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2023. № 27. С. 61–70. URL: <https://doi.org/10.35432/tisb272022276800>
- Kholod M. Intersectoral cooperation in the system of support for people with SEN in Ukraine // *Молодіжна наука: інновації та глобальні виклики: збірник тез за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених – Полтава: НУПП імені Юрія Кондратюка, 2024. С.261-262. URL: https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/events/conf/2024/mnigv/zbirnik_tez_konferencii_2024_ost.pdf*
- Холод М. Створення інклюзивного майбутнього для навчання іноземним мовам: роль управлінських інновацій // *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Актуальні проблеми інноваційної педагогічної діяльності в закладах вищої освіти” 23 квітня 2024 р. – Одеса: ОДАУ, 2024. С. 120–121. URL: <https://osau.edu.ua/wp-content/uploads/2024/07/ODAU-Zbirnyk-konf-230424.pdf>*
- Холод М. В., Колісніченко Н. М. Публічне управління в освітній галузі: виклики сьогодення // *Соціально-гуманітарні виміри розвитку українського суспільства в невизначених умовах повоєнного часу. Матеріали Регіональної науково-практичної конференції, 30 листопада 2022 р. – Одеса: Навчально-науковий інститут публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка», 2022. – С 189-192. URL: https://op.edu.ua/sites/default/files/publicFiles/studolympconf/materialy_konferenciyi.pdf*
- Kholod M. Advantages and disadvantages of inclusive education policy in Australia: lessons for Ukraine // *Сучасний менеджмент : моделі, стратегії, технології : матеріали XXIII Всеукр. щоріч. студент. наук.-практ. конф. за міжнарод. участю. 28 квіт. 2022 р. – Одеса : ДУ «Одеська політехніка», 2022. – С.190-191. URL: https://op.edu.ua/sites/default/files/publicFiles/studolympconf/xxiii_konferenciya_suchasnyy_menedzhment.pdf*
- Kholod M. Inclusive education in Europe: formation and realisation of public policy // *Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice: Materiale ale Conferinței științifico-practice internaționale, ediția a VIII-a, 25 februarie 2022 - Chișinău, 2022. P.65-69. URL: <https://cutt.ly/JwvtalQJ>*
- Попов С. А., Холод М. В. Інклюзивна освіта як об'єкт публічного управління // *Публічне управління: традиції, інновації, глобальні тренди : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. за міжнар. участю. 8 жов. 2021 р. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2021. – С.182-183. URL: <http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/27102021.pdf>*

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: No Д.Р. 0122U002142 No Д.Р. 0122U002247 No Д.Р. 0120U101245

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колісниченко Наталя Миколаївна
2. Natalia Kolisnichenko

Кваліфікація: д.держ.упр., професор, 25.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1083-7990

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 43861328

Місцезнаходження: пр. Шевченка, буд. 1, Одеса, 65044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Поступна Олена Вікторівна
2. Olena Postupna

Кваліфікація: д.держ.упр., професор, 25.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0622-0966

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет цивільного захисту України

Код за ЄДРПОУ: 08571363

Місцезнаходження: вул.Онопрієнка, 8, Черкаси, Черкаський р-н., 18034, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ажажа Марина Андріївна

2. Maryna Azhazha

Кваліфікація: д.держ.упр., професор, 25.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3549-7718

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мануїлова Катерина Віталіївна

2. Kateryna Manuilova

Кваліфікація: д.держ.упр., 25.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0721-7232

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 43861328

Місцезнаходження: пр. Шевченка, буд. 1, Одеса, 65044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Панченко Ганна Олександрівна

2. Ganna Panchenko

Кваліфікація: к.держ.упр., доцент, 25.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3946-9004

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 43861328

Місцезнаходження: пр. Шевченка, буд. 1, Одеса, 65044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Саханенко Сергей Єгоровіч

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Саханенко Сергей Єгоровіч

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Холод Марія Володимирівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна